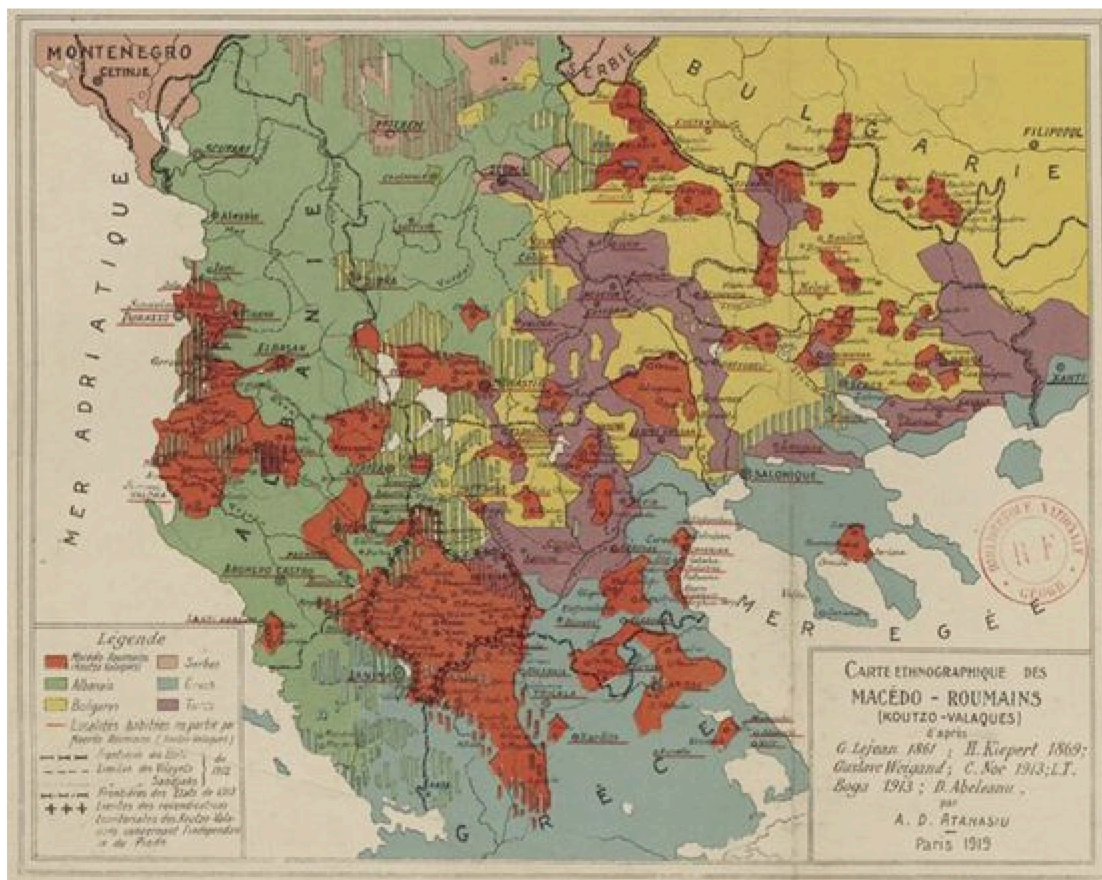
MAI 19, 2024 DE DANIELVLA

10 mai – Ziua românilor din Balcani (români, aromâni, meglenoromâni). Nici un stat balcanic nu le recunoaște drepturile, iar diplomația de la București NU există!

Astăzi (10 mai 2024) se împlinesc 119 ani de la publicarea iradelei (decretul) sultanului Abdul-Hamid al II-lea prin care, în pofida opoziției grecilor, se conferea aromânilor și megleno-românilor din Imperiul Otoman statutul de comunitate distinctă, cu drepturi culturale proprii și posibilitatea de a-și constitui foruri specifice de reprezentare, transmite Romanian Global News.
În prezent, la data de 10 mai este sărbătorită Ziua Romanității Balcanice, în baza prevederilor Legii 156 din 7 iunie 2021, ca o recunoaștere a contribuției majore pe care românii din Balcani (aromânii și megleno-românii) au avut-o la construirea statului modern și la emanciparea națională a poporului român.
De asemenea, în această zi sunt marcate alte trei momente istorice importante:
10 mai 1866 – Carol I devine domnitor al României
10 mai 1877 – Proclamarea Independenței față de Imperiul Otoman
10 mai 1881 – Proclamarea Regatului României

Încă de la jumătatea secolului XIX, liderii aromânilor și autoritățile de la București și-au fixat ca obiectiv al acțiunilor lor în Imperiului Otoman recunoașterea românilor (vlahilor) ca o comunitate distinctă și obținerea dreptului de a învăța și de a practica cultul în limba maternă.

În primăvara anului 1905 s-a produs, însă, un incident care a grăbit decizia sultanului de a oferi satisfacție comunităților românești. La sfârșitul lunii aprilie, guvernul român a trimis la posturi, în Imperiu, doi revizori școlari, Andrei Balamace și N. Tacit, care s-au prezentat guvernatorului general din Ianina, Osman Pașa cu acreditările. După cum susțin cei doi revizori într-un interviu luat de ziarul „Messagero" din Roma, preluat de „Universul": „Deja din ianuarie eram oficial recunoscuți de către Poartă ca inspectori ai școalelor românești din Turcia".
Guvernatorul nu a recunoscut însă documentele celor doi revizori, ba chiar i-a arestat sub acuzația că provoacă dezordini în Turcia, prin instigare la nesupunere față de autoritățile statului . Lor li s-a imputat instigarea la răscoală a aromânilor din satele Băiasa și Furca împotriva valiului, deși A. Balamace și N. Tacit nu aveau nici un amestec în această mișcare de protest. Aromânii din cele două localități se răsculaseră ca urmare a deciziei lui Osman Pașa de a interzice celebrarea slujbei în limba română, în comunele aromânești din vilaetul condus de el.
Autoritățile române au protestat imediat față de actul unilateral și lipsit de fundament juridic al arestării revizorilor școlari, cu atât mai mult cu cât valiul i-a expulzat pe cei doi revizori la Brindisi (Italia), deși primise ordin de la Constantinopol să-i pună în libertate10. Consulul României la Ianina a cerut autorităților otomane „să atragă în mod serios atenția lui Osman Pașa, făcându-l direct responsabil de orice ni s-ar putea întâmpla".

Arestarea celor doi revizori școlari a produs reacția imediată a României, actul fiind considerat de autoritățile de la București o ofensă directă adusă statului român, ce i-a afectat poziția și interesele în Balcani și în Imperiul Otoman, dar și un moment prielnic pentru a rezolva problema comunității

românești (aromâni și megleno-români), în sensul acordării drepturilor culturale și a recunoașterii ca etnie distinctă.

Poziția oficială a statului român față de această criză a fost exprimată, la scurtă vreme, printr-o notă adresată autorităților de la Constantinopol, notă redactată în urma unei ședințe extraordinare a cabinetului de miniștri, sub președinția Rgelui Carol. Conținutul documentului a fost reluat într-o scrisoare trimisă reprezentantului român în capitala otomană, Al. Em. Lahovary, în care se scria „Vă rog să protestați contra acestei violări a drepturilor omului și să faceți cunoscut Porții că vom da acestui fapt urmări grave dacă nu obținem satisfacție completă. Noi cerem: punerea în libertate imediat a revizorilor arestați, o despăgubire pentru daunele pricinuite de arestarea lor, scuze și destituirea valiului, recunoașterea dreptului românilor din Macedonia ca naționalitate cu drepturi egale cu celelalte din Imperiul Otoman printr-o iradea pentru a regla definitiv problema".
Poziția fermă a guvernului român a fost exprimată și în cadrul întrevederii pe care Iacob Lahovary a avut-o cu ministrul turc la București, ocazie cu care i s-a comunicat reprezentantului Porții că, în cazul refuzului de a satisface toate punctele notei trimise la Constantinopol, România va suspenda relațiile diplomatice cu Imperiul Otoman.
Faptul că în această perioadă fotoliul externelor era ocupat atunci de Iacob Lahovary, de formație militar, a imprimat diplomației românești mai multă fermitate.

Aflând că guvernul de la București a dat instrucțiuni Legației de la Constantinopol ca de 10 mai să nu arboreze tricolorul și să suspende recepția oficială în semn de protest, sultanul a decis să ia prin surprindere reprezentanții statului român. Înainte de ora fixată pentru prezentarea felicitărilor cu ocazia zilei Regatului, administrația turcă a trimis o delegație la sediul Legației române. Reprezentanții autorităților otomane au înmânat lui Al. Em. Lahovary iradeaua prin care românii erau recunoscuți ca o comunitate distinctă în cadrul Imperiului, putând utiliza limba maternă în școli și biserici.
Actul emis de sultan prevedea că: „Majestatea Sa Imperială Sultanul, care, în sentimentele sale de înaltă dreptate și în solicitudinea lui părintească pentru popoarele sale, întinde binefacerile sale asupra tuturor supușilor săi credincioși fără deosebire de rasă și religie, luând în considerare cererile supuse în timpul din urmă la picioarele tronului imperial de către supușii săi români, a binevoit să ordone că, în virtutea drepturilor civile de care se bucură în aceeași măsură cu ceilalți supuși nemusulmani, comunitățile lor să aleagă muhtari conform regulamentelor în vigoare, întocmai după cum se practică pentru celelalte comunități, membrii români să fie admiși după regulă în consiliile administrative și să facă înlesniri de către autoritățile imperiale profesorilor numiți de sus-zisele comunități pentru inspectarea școlilor lor și împlinirea formalităților prevăzute de legile Imperiului pentru deschiderea de stabilimente școlare noi".
Iradeaua recunoștea, deci, existența unei comunități românești distincte, ce ieșea din categoria mult prea cuprinzătoare și imprecis definită a „creștinilor ortodocși" din Imperiu, adică din miletul rum. Acest fapt însemna recunoașterea specificității etnice a românilor, care nu mai puteau fi asimilați grecilor, ca până atunci, și puteau beneficia de drepturi civile și culturale. În aceste condiții, aromânii aveau posibilitatea să-și aleagă primarii (muhtarii) în localitățile în care erau majoritari și să fie admiși în consiliile provinciilor.
O dată cu acordarea iradelei, sultanul a luat și câteva măsuri pentru a restabili bunele raporturi cu România: a dispus ca Osman Pașa să declare consulului român din Ianina că nici el, nici guvernul imperial nu sunt animați de sentimente dușmănoase față de români și i-a eliberat pe cei doi revizori arestați. Deciziile administrației centrale otomane au fost salutate de oficialitățile de la București, care au sărbătorit momentul acordării iradelei ca pe o victorie de răsunet a diplomației române
Presa a marcat și ea evenimentul, prin articole care au încercat să surprindă însemnătatea actului emis de sultan, dar și întreaga istorie a relațiilor româno-otomane din perspectiva problemei românești din Balcani. Sugestive sunt intervențiile ziarului „Adevărul", care, după ce prezenta în numărul din 13 mai 1905 ședința festivă a Camerei Deputaților notând: „Ședința de ieri va rămâne memorabilă. Toate

pasiunile politice au dispărut și reprezentanții tuturor partidelor s-au asociat la sărbătoarea unui succes diplomatic", adăuga un comentariu, într-un ton la fel de festiv: „E prima oară când am știut să ne purtăm cu vrednicie". La rândul lui, ziarul „Universul" scria că: „E de netăgăduit că ne aflăm în fața unui mare eveniment care încoronează munca neobosită de ani de zile a României sub înțeleapta conducere a Regelui Carol". Evident că atât presa cât și guvernanții au încercat să sublinieze mai ales rolul și importanța României în rezolvarea crizei cu Imperiul Otoman și implicit a situației comunității aromâne. Nu au lipsit, însă, nici elogiile aduse puterilor europene, care au sprijinit diplomația română și a căror implicare, în opinia noastră, a fost decisivă pentru soluționarea problemei.
Astfel, în discursul rostit în Camera Deputaților, Ion I.C. Brătianu declara „Am luat cuvântul pentru a ne felicita de acest rezultat. A ne felicita întâiu pentru situațiunea românilor din Macedonia, a ne felicita, de asemenea, pentru relațiile noastre amicale cu Imperiul Otoman. […] Exprim recunoștința noastră Sultanului și Puterilor amice pentru concursul călduros pe care ni l-au dat".
La rândul lui, generalul Iacob Lahovary spunea, cu același prilej, că; „România trebuie să fie recunoscătoare către Majestatea Sa Sultanul pentru bunăvoința ce a arătat populației credincioase de neam român. Aduc omagiul meu de recunoștință și Marilor Puteri, care au dat sprijinul lor puternic statului român".
Ziarul „Adevărul" scria și el într-un articol că, din declarațiile generalului Lahovary și „din cele ce au transpirat până acum", rezulta că pentru tranșarea diferendului toate puterile ne-au dat concursul, Germania și Italia remarcându-se prin insistență deosebită, iar Austro-Ungaria prin concursul pasiv. Articolul a surprins destul de fidel realitățile, evidențiind atitudinea rezervată a Vienei pe toată durata disputei diplomatice, dar uitând să menționeze rolul deosebit al Rusiei.
Succesul diplomatic al României a fost sărbătorit și pe străzile capitalei, unde câteva mii de bucureșteni s-au adunat în piața Sf. Gheorghe, pentru a-și exprima bucuria. Însoțiți de muzică militară și purtând steaguri, manifestanții au pornit pe Calea Victoriei până la Palatul Regal, unde au strigat „Trăiască Regele! Trăiască România!" și de acolo mai departe spre locuința premierului Gh. Gr. Cantacuzino și spre sediul Legației Otomane44. De asemenea, „Asociația generală a studenților români" a convocat o întrunire la Sala „Dacia" pentru a-și manifesta bucuria pentru acordarea iradelei, de acolo plecând spre Legația Italiană, apoi la Palatul Regal, la Legația Germaniei, la cea Otomană și la casa ministrului de externe. Manifestări similare au avut loc și la Constanța .
Recunoașterea comunității românești ca etnie distinctă în Imperiul Otoman a reprezentat, în același timp, și o puternică lovitură dată propagandei elene din Macedonia și politicii externe dusă de Atena. Până în 1905, guvernul grec se folosise de statutul juridic ambiguu al aromânilor, care erau incluși în miletul rum, pentru a-și subordona această comunitate și pentru a justifica astfel pretențiile asupra sudului Macedoniei, în baza dreptului natural și istoric.
Ca urmare, guvernul de la Atena a adresat o notă Imperiului Otoman și puterilor europene, prin care protesta împotriva iradelei, iar Patriarhul de la Constantinopol l-a vizitat personal pe Marele Vizir pentru a-și exprima nemulțumirea.

Drepturile acordate aromânilor și actul emis de sultan au iritat și mai mult spiritele în Macedonia, unde bandele grecești și-au intensificat acțiunile violente asupra aromânilor, iar tensiunile dintre statul român și cel grec s-au transformat într-un conflict diplomatic deschis, ce a debutat în 1906.

Iată, așadar, că prevederile iradelei de la 10 mai 1905 au generat transformări atât la nivelul comunității aromâne, din perspectiva rolului ei și a poziției în cadrul Imperiului Otoman, cât și a raporturilor statului român cu celelalte state balcanice. Prin actul sultanului din 1905 românilor le-au fost recunoscute toate drepturile unui milet, cu excepția celui de a avea un lider propriu și, spre deosebire de ordinul viziral din 1878, care le oferea doar posibilitatea de a înființa școli proprii, iradeaua lui Abdulhamid II recunoștea dreptul românilor de a se constitui în comunități și de a-și alege primari și consilieri.

Aceste prevederi erau de mare însemnătate, întrucât aromânii puteau participa la viața publică a Imperiului Otoman, își puteau spune și impune părerea în cadru instituționalizat, luau parte la decizii și aveau șansa să-și apere și să-și promoveze interesele. În plus, ei beneficiau de dreptul de a-și utiliza limba maternă în Școală și Biserică, ceea ce reprezenta un avantaj în lupta pentru păstrarea specificului etnic și un câștig însemnat în disputa cu grecii, a căror autoritate și proiecte naționale erau serios amenințate.

Adaptat după:
http://adxenopol.academiaromana-is.ro/xenopolitana/xeno_06/xeno_06_11.pdf (http://adxenopol.academiaromana-is.ro/xenopolitana/xeno_06/xeno_06_11.pdf)

Sursa: **rgnpress.ro/ (https://rgnpress.ro/2024/05/ziua-romanitatii-balcanice-ziua-romanilor-aromanilor-meglenoromanilor-din-balcani-drepturile-lor-nerespectate-de-niciun-stat-din-balcani-diplomatia-romana-inexistenta/)**
Acest articol a fost publicat în Abuzuri, Ajutor pentru români, Îngrădirea libertății, cenzura, Dușmanii României, Istorie, Politice, România din afara granițelor, Românism și etichetat 10 mai, aromani, Balcani, meglenoromani, romanism, Ziua romanilor din Balcani. Pune un semn de carte cu legătura permanentă.